

Dr Tadeusz Sozański

METODY BADAŃ SOCJOLOGICZNYCH

TECHNIKI BADAWCZE W SOCJOLOGII

Ćwiczenia

Rok ak. 2004/2005, semestr I i II

Kursy „Metod badań socjologicznych” i „Technik badawczych w socjologii” mają na celu przygotowanie do profesjonalnego prowadzenia empirycznych badań socjologicznych w pełnym zakresie, od postawienia problemu badawczego po analizę danych i prezentację wyników. Kursy te obejmują **wykład**, który prowadzi dr Jerzy Sobczak, oraz **ćwiczenia** (przewidziane jest **zaliczenie z oceną**) według programu ułożonego przez prowadzącego z uwzględnieniem jego preferencji, lecz zasadniczo zgodnego z programem wykładu. Koniecznym warunkiem zaliczenia ćwiczeń w ramach kursu „Metod” jest przedłożenie na piśmie własnego **projektu badawczego** wraz z **kwestionariuszem** jako narzędziem badawczym w ramach projektu. Uczestników zajęć obowiązuje aktywna obecność, studiowanie na bieżąco wskazanej literatury, wykonywanie pisemnych „zadań domowych” oraz poddawanie się testowym sprawdzianom wiadomości.

Tematy zajęć i literatura

Metody

1. Istota nauki. Podział nauk. Osobliwości socjologii jako nauki empirycznej

T. SOZAŃSKI. *Co to jest nauka?* Ss. 23-50 w: J. Goćkowski, S. Marmuszewski (red.) *Nauka. Tożsamość i tradycja*. Kraków 1995 (MN I: 5-34 lub <http://www.cyf-kr.edu.pl/~ussozans/nauka.pdf>)

2. Metodologia nauk

J. TOPOLSKI. *Metodologia historii*. Warszawa 1973, r.I (Przedmiot metodologii nauk): 15-31.

3. Pojęcia i zmienne

G. BABIŃSKI. *Wybrane zagadnienia z metodologii socjologicznych badań empirycznych*. Kraków 1980, r.III (Zmienne i ich rola w badaniach socjologicznych): 35-63 (MN I: 249-272).

4. Struktura procesu badawczego

G. BABIŃSKI. *Wybrane zagadnienia z metodologii socjologicznych badań empirycznych*. Kraków 1980, r.II (Etapy procesu badawczego): 19-34 (MN I: 300-313) • E. BABBIE. *Badania społeczne w praktyce*. Warszawa 2003, r. 4 (Plan badań): 109-138.

5. Konceptualizacja i operacjonalizacja. Wskaźniki

E. BABBIE. *Badania społeczne w praktyce*. Warszawa 2003, r. 5 (Konceptualizacja, operacjonalizacja i pomiar): 139-171 • S. NOWAK. *Metodologia badań społecznych*. Warszawa 1985, r.III (Definiowanie pojęć i dobór wskaźników w badaniach): 165-189.

6. Źródła socjologiczne

G. BABIŃSKI. *Wybrane zagadnienia z metodologii socjologicznych badań empirycznych*. Kraków 1980, r.IV (Źródła w badaniach socjologicznych): 65-79 (MN I: 409-421) • J. TOPOLSKI.

Metodologia historii. Warszawa 1973, r.X (Teoria wiedzy źródłowej): 342-354.

7. Podział technik otrzymywania materiałów źródłowych

J. LUTYŃSKI. *Techniki otrzymywania materiałów i ich podział*. Ss. 16-40 w: K. Lutyńska, A.P. Wejland (red.) *Wywiad kwestionariuszowy. Analizy teoretyczne i badania empiryczne* (wybór tekstów). Ossolineum 1983.

8. Ogólne zasady budowy kwestionariusza. Koncepcje pytania kwestionariuszowego

S. NOWAK (red.). *Metody badań socjologicznych* (wybór tekstów). Warszawa 1965, r.IV (Problemy budowy kwestionariusza): 98-131 • J. LUTYŃSKI. *Pytanie kwestionariuszowe i jego różne koncepcje*. Ss. 110-146 w: K. Lutyńska, A.P. Wejland (red.) *Wywiad kwestionariuszowy. Analizy teoretyczne i badania empiryczne* (wybór tekstów). Ossolineum 1983.

9. Logiczna teoria pytań i jej zastosowania

T. PAWŁOWSKI. *Pojęcia i metody współczesnej humanistyki*. Ossolineum 1977, r.VI (Teoria pytań): 151-193 • G. BABIŃSKI. *Pytania kwestionariuszowe: podstawowe podziały i typologie*. Ss. 53-73 (r.III) w: J. Wasilewski (red.) *Wybrane zagadnienia metodologiczno-teoretyczne badań socjologicznych*. Kraków 1984 (MN I: 391-408).

10. Wywiad kwestionariuszowy i techniki ankietowe

J. LUTYŃSKI. *Analiza procesu otrzymywania informacji w badaniach z zastosowaniem wywiadu kwestionariuszowego*. Ss. 13-62 w: *Analizy i próby technik badawczych w socjologii*, t.IV (Wywiad kwestionariuszowy w świetle badań metodologicznych). Ossolineum 1972 • J. LUTYŃSKI. *Pojęcie ankiety. Rodzaje technik ankietowych*. Ss. 39-52 w: *Analizy i próby technik badawczych w socjologii*. t. II, Ossolineum 1968.

11. Dobór próby

E. BABBIE. *Badania społeczne w praktyce*, r. 7 (Logika doboru próby): 200–241.

12. Zasady etyczne obowiązujące przy prowadzeniu badań socjologicznych

J. BRZEZIŃSKI. *Metodologia badań psychologicznych*. Warszawa 1996: PWN, r. 5 (Etyczne problemy psychologii (I) - między kodeksem etycznym a laboratorium) § 1-2: 125-143 • *Kodeks Postępowania w Dziedzinie Badań Rynkowych i Społecznych*. Sekcja Badań Opinii PTS, 1994.

Techniki

13. Eksperyment. Badania ewaluacyjne

A. SUŁEK. *Schematy eksperymentalne w badaniach społecznych*. Ss. 40-67 w: MN II • E. BABBIE. *Badania społeczne w praktyce*, r. 12 (Badania ewaluacyjne): 369-396.

14. Sondaż i panel

G. BABIŃSKI. *Badania panelowe w socjologii*. Ss. 256-268 w: MN II • R. MAYNTZ, K. HOLM, P. HÜBNER. *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*. Warszawa 1985: PWN, r. 7 (Badanie panelowe), § 1-2: 171-188

15. Badanie socjometryczne

A. BRZEZIŃSKA. *Socjometria*. Ss. 192-231 w: J. Brzeziński (red.). *Metodologia badań psychologicznych. Wybór tekstów*. Warszawa 2004: Wyd. Naukowe PWN.

16. Zogniskowany wywiad grupowy

D. MAISON. *Zogniskowane wywiady grupowe*. Warszawa 2001: Wyd. Naukowe PWN, r. 1 (Co to jest zogniskowany wywiad grupowy): 12-39 • A. DUKACZEWSKA-NAŁĘCZ. *Zogniskowane wywiady grupowe – jakościowa technika badawcza*. Ss. 149-160 w: H. Domański, K. Lutyńska,

A.W. Rostocki. *Spojrzenie na metodę*. Warszawa 1999: Wyd. IFiS.

17. Metoda dokumentów osobistych

J. SZCZEPAŃSKI. *Metoda biograficzna*. Ss. 573-607 w: J. Szczepański. *Odmiany czasu teraźniejszego*. Warszawa 1971: KiW (MN II: 363-383) • I. HELLING. *Metoda badań biograficznych*. „Kultura i Społeczeństwo” 1985/3: 93-113 (MN II: 384-407).

18. Analiza zawartości

W. PISAREK. *Procedura badawcza*. Ss. 59-110 w: W. Pisarek. *Analiza zawartości prasy*. Kraków 1983 (MN II: 321-362).

19. Ogólne zagadnienia pomiaru

T. PAWŁOWSKI. *Pojęcia i metody współczesnej humanistyki*. Ossolineum 1977: r.III (Pomiar i pojęcia metryczne w naukach humanistycznych): 72-107.

20. Metody budowy skal

E. BABBIE. *Badania społeczne w praktyce*, r. 6 (Indeksy, skale i typologie): 172-199 • R. MAYNTZ, K. HOLM, P. HÜBNER. *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*. Warszawa 1985: PWN, r. 2 (Pomiar): 42-86.

21. Instrukcja kodowa. Redukcja przestrzeni własności.

G. BABIŃSKI. *Wybrane zagadnienia z metodologii socjologicznych badań empirycznych*. Kraków 1980, r.VIII (Budowa instrukcji kodowej): 153-190 (MN II: 443-471) • A.H. BARTON. *Pojęcie „przestrzeni własności” w badaniach społecznych i problemy i problemy klasyfikacji wielowymiarowej*. Ss. 211-231 w: S. Nowak. (red.). *Metody badań socjologicznych (wybór tekstów)*. Warszawa 1965 (MN I: 314-330).

22. Statystyczna analiza danych socjologicznych: rozkład jednej zmiennej.

C. FRANKFORT-NACHMIAS, D. NACHMIAS. *Metody badawcze w naukach społecznych*. Poznań 2001: r.15 (Rozkład jednej zmiennej): 369-403.

23. Badanie zależności między zmiennymi w tabelach

C. FRANKFORT-NACHMIAS, D. NACHMIAS. *Metody badawcze w naukach społecznych*. Poznań 2001, r.16 (Analiza dwuzmiennowa): 404-438 • M. ROSENBERG. *Logika analizy sondażowej*. Ss. 160-211 w: A. Sułek A. (red.) *Logika analizy socjologicznej*. Warszawa 1983.

24. Wiedza warsztatowa socjologa a praktyka społeczna

A. SUŁEK *Sondaż polski*. Warszawa 2001. Fragmenty: *Opinia w sprawie zakazu publikacji sondaży przedwyborczych...* 259-264; *„Wyższe wykształcenie” A. Kwaśniewskiego a wynik wyborów prezydenckich 1995. Opinia biegłego dla Sądu Najwyższego*, 265-271; *Zasady prezentacji wyników sondaży w prasie...*, 273-281.

MN I/II = *Badania empiryczne w socjologii. Wybór tekstów*, t. I, II. Opracowanie: M. Malikowski i M. Niezgoda. Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Tyczynie 1997.

